

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunstide osakond

Tantsukunsti õppekava

Elise Laius

SELLEST, KUIDAS ME GÜMNAASIUMI TEATRIGRUPIGA

TANTSU KUI KUNSTI ÕPPISIME

Tantsuõpetaja kutse lõputöö

Juhendaja: Tiina Mölder

Kaitsmisele lubatud.....

(juhendaja allkiri)

Viljandi 2018

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. MÕTESTAMISE KOHT.....	4
1.1 Festival Koolitants.....	4
1.2 Kas kunstis saab võistelda?.....	5
1.3 Tehnika ja tehnoloogia.....	7
2. TÖÖPROTSESS.....	9
2.1 Grupi valik.....	9
2.2 Eesmärgid.....	10
2.3 Meetodid.....	10
2.4 Teoreetiline raamistik.....	12
3. VÄLJUNDID.....	14
3.1 Osalemine Koolitantsul.....	14
3.2 Julged mõtlejad.....	16
3.3 Mina õpetajana.....	16
KOKKUVÕTE.....	18
KASUTATUD ALLIKAD.....	19
LISAD.....	20
Lisa 1.....	20
Lisa 2.....	21
SUMMARY.....	25

SISSEJUHATUS

Minu tantsuõpetaja lõputöö mõte on tekkinud ja arenenud Kultuuriakadeemias käidud aastatega, kus õpitud ja kogetud maailm on sattunud mingil määral vastuollu minu eelneva tantsukogemusega. Minu silmis on arusaamatult vastu rääkivad tants huvihariduse ning tants kõrghariduse tasandil. Olles käinud tantsutrennis alates esimesest klassist, olen kõik need aastad osalenud ka Koolitantsu festivalil. See festival on minu jaoks muutunud tantsuhuvihariduse sümboliks. Küll aga aasta-aastalt Kultuuriakadeemia õpingute kõrvalt juhendajana Koolitantsul osaledes, olen üha tugevamalt märganud esiteks enese kaugenemist sellest maailmast, kui ka üldisemas mõttes lõhet kahe mõtteviisi vahel. Tegu on küllaltki emotsionaalselt laetud küsimusega, mida ratsionaalselt sõnastada on olnud keeruline. Kuniks...

Selgus ilmnes oma seminaritööd kirjutades, kus muuhulgas tutvusin ja mõtestasin Märten Spångbergi mõttelist võrdlust tantsust kui tehnikast ning tantsust kui tehnoloogiast. Sain enda jaoks võtme, läbi mille oma probleemist rääkida. Enne ringlesid minu peas vastandused (tantsu)treener – (tantsu)õpetaja ning tantsuhuviharidus – tantsukunst. Millest tulenes ka küsimus, et kas tants on siis kunst või sport ning kas üks välistab teise. Kas ja kuidas saab kunstis võistelda? Tehnika ja tehnoloogia pakkus mulle uue perspektiivi seda vastandust vaadata, konkretiseeris ühe ja teise külje omadused. Kuivõrd ma ei ole pädev spordifilosoofia alal, on minu isiklik tunnetuslik seisukoht, et tants on kunst ja mitte sport. Siinkohal tahan ka kogu lõputöö tarvis rõhutada, et vastandlikud sõnastused ei väljenda skaalat hea-half, et üks on õige ja teine vale. Ent leian, et oluline on teadmine mõlemast maailmast, oskus end ümbritsevas ja suhtes Teisega kehtestada. Lootuseks on vastastikune dialoog. Minu lõputöö suunitlus on aga uurida, kuidas õpetada tantsu kui kunsti.

Käesolev töö jaguneb kolmeks osaks. Esimeses osas kirjutan lahti lõputööga kaasneva mõttelise poole, teises osas tutvustan töö praktilist osa ning kolmandas osas vaatlen kogu protsessi tulemusi ning analüüsin ennast õpetaja rollis.

1. MÕTESTAMISE KOHT

Mingil konkreetsel viisil mõtestamine kujundab inimese tegelikkust. Minu lõputöö mõtteline osa kannab suurt kaalu ning läbi selle protsessi tutvustamise saan luua pildi minu tantsu-tegelikkusest. See osa on suuresti minu individist lähtuv ning ei püüa kajastada mingisugust üldist reaalsust, vaid minu nägemust sellest. Sissejuhatuses mainitud mõisted ja mõtted vajavad lähemat selgitust. Nende tähendused on küllaltki isiklikud ning mitmetasandilised, seega kirjutan lahti, kuidas neid omavahel seon ning kuidas need minu mõtteprotsessi toetavad. Kuna Koolitantsu festival on kogu protsessis mänginud algtõuke rolli ning kannab suurt sümbolit tantsu ühe külje mõtestamisel, alustan sellest.

1.1 Festival Koolitants

Arvan, et pea iga Eestis tegutsev tantsuõpetaja on teadlik Koolitantsu festivalist. Ka minu senine tee nii tantsuõpilase kui ka -õpetajana on üsna suureski osas keerelnud ümber selle festivali. Lõputöö huvides siiski: Koolitants on Eesti Tantsuagentuuri poolt korraldatav iga-aastane noortele suunatud tantsukunsti ja tantsuhariduse festival. Festival jaguneb kolme osasse: vanim ning tuntuim erinevate žanrite ning vanuseastmetega tantsukavade võistlus, Tantsuhulluse saade ning Koolitantsu Kompanii lavastused. Siinkohal pean ütlema, et kaks viimast on üsnagi uued (ning huvitavad) lisandused, mis minu jaoks veel niivõrd Koolitantsuga ei seostu. Kui räägin Koolitantsust, siis pean eelkõige silmas seda tantsukavade võistlemise osa. Need on eri aegadel erinevalt omakorda jagunenud maakondlikeks, piirkondlikeks voorudeks ning finaaliiks. Maakondlikes ning piirkondlikes voorudes on festivali võistluslikuks sisuks saada edasi finaali ning finaalis saada tituleeritud laureaadiks (teatud žanri ning vanuseastme võitja) või nominendiks (2.-3. koht). Igal juhul on Koolitantsu näol tegu igati tänuväärse ettevõtmisega, kuid tuleb mainida, et seda ümbritseb siiski ka teatav ebakõla. Seda olen isiklikus plaanis just kogunud tantsukõrgharidust omandavate noorte

hulgas, kes tantsu sügavamalt mõtestada katsuvad. Tantsu analüüsidest jääb kõlama, et kasutades terminit „koolitantsulik” on juttu millestki soovimatust, millestki ebapädevast, see on omandanud peaaegu et sõimusõna tähenduse. Olles tantsus tegutsenud ja temast mõelnud aastaid küllaltki üheplaaniiselt ning Koolitantsu keskselt, on seega minu kogemus kõrghariduses tekitanud palju küsimusi ja arusaamatusi. Miks näivad tants huvihariduse tasandil ning tants kõrghariduse tasandil teineteisest nii eemale vaatavat?

Mina pean seda teemat väga oluliseks just seetõttu, et taoline mastaapne festival kannab endas Eestis kasvavatele lastele ja noortele, aga ka nende vanematele tantsu sõnumit. Ja just tantsuhuviline noor võiks ju olla tulevane tantsupublik, tantsus mõtleja, tantsus tegutseja. Kui pealekasvav noorsugu ootab tantsust ainult tehnilist meisterlikkust, *show*’d ja valju muusikat, siis kuidas nende kahe maailma vahel dialoogi tekitada? Koolitantsu Kompanii on hea näide selle toimimise potentsiaalidest. Lavastusprotsessi kogemus pakub noorele midagi täiesti uut, kuigi kahjuks neis protsessides osalejate arv on piiratud. Muidugi on ka nende lavastuste vaatamine edasiviiv. Muutused võtavad aega ja võib loota, et varsti tuleb aeg, mil tantsunoorte huvi Koolitantsu Kompanii etenduste vastu kasvab, ning et nendest lavastustest kujuneb väärtuslik osa mitte ainult etendajatele vaid ka ülejäänud Koolitantsul osalevatele noortele.

1.2 Kas kunstis saab võistelda?

Võistlust võime mõista kui kindlate reeglite järgi korraldatavat üritust mingi ala parimate välja selgitamiseks. Olgu spordis või kunstis, rääkides võistlusest, siis tuleb rääkida kindlatest parameetritest, mille alusel paremiku seatakse. Selleks, et hindamine saaks olla adekvaatne, peaksid hindamiskriteeriumid olema hinnatavale tööle vastavad. Spordis näiteks ei saa kõrgushüppes võisteldes mõõta aega ja tulemused selle alusel paremusse seada. Kunstis aga tekib küsimus ka sellest, kuidas on võimalik üldse hindamiskriteeriume kunstiteose sisuga mõtteliselt siduda.

Kunsti hindamise küsimus on aegumatu filosoofiline küsimus, mis hõlmab teisi hoomamatult suuri küsimusi kunsti olemuse ja tarviduse kohta. Üks mis kindel, nagu meil puudub ühtne üldtunnustatud kunsti definitsioon, ei ole kunstis ka ühtseid kriteeriume, mille alusel üht kunstiteost teisest paremaks pidada. Nii tekibki huvi, kuidas mingite konkreetsete võistluste hindamissüsteemid kujunevad. Marek Volt kirjutab oma raamatus „Esteetikast” kunsti hindamisega seonduvast problemaatikast, pidades silmas just kunsti definitsiooni ja

kunstiteose hindamise omavahelist seost. Ta kirjeldab loogilist definitsionalismi: „Tunnused, mille olemasolul me nimetame artefakti kunstiteoseks, on needsamad, mis diagnoosivad vastavalt nende ilmumise määrale kunsti headuse kunstina.” (Volt 2006, lk 62) Sellest saab järeldada, et hindamiskriteeriumite järgi saame tuvastada hinnatava definitsiooni. Antud juhul siis saame defineerida Koolitantsu. Siinkohal tuletan meelde, et Koolitantsu festival on minu jaoks omandanud tantsuhuvihariduse sümboli staatuse.

„Oletame, et meil on omaduste kogum A, B, C, D, E, F. Niisiis, igal teosel, mida me õigustatult nimetame kunstiteoseks, on kõik need kuus karakteristikut. [...] Sellest järeldub, et üks teos ei saaks kunstiteosena olla teisest parem või halvem mingi tunnuse, näiteks H erineva määra tõttu.” (Volt 2006, lk 62-63) Koolitantsu puhul on määrav asjaolu, et kavasid on väga palju, mida on vaja hinnata. Selle tõttu peavad kriteeriumid olema üsna konkreetsed ja võimalikult üheselt mõistetavad, mis muudab kogu hindamise natukene matemaatiliseks ning küsitavaks jääb hinnatava ja hindamiskriteeriumite suhe. Näiteks vaadeldes vabatantsu žanri kirjeldust (otsides omadusi A, B, C jne): „Tants, kus on ühendatud katsetav ja otsiv vaim ning vormi eksperimentaalsus. Oodatud on erinevad kaasaegse tantsu tehnikad, improvisatsioon, kaasaegne tsirkus ja füüsiline teater. Kohustuslik on kasutada eesti helilooja(te) loomingut.” Siis hindamiskriteeriumites, mis on žanri-ülesed ja alljärgnevalt loetletud, leidub nii mõnigi vastuolu:

„5.1 Žürii hindab osalevate tantsude

- *eakohasust,*
- *liikumiskvaliteeti,*
- *lavaruumi kasutamise oskust (tasapindade ja -suundade mitmekesisust, tantsujoonist),*
- *fantaasiat,*
- *liikumise rütmi vaheldust,*
- *koreograafia terviklikkust,*
- *kostüümi,*
- *liikumise ja muusika suhtlust,*
- *tantsijate artistlikkust ja väljenduslikkust,*
- *tehnilisi võimeid,*
- *stiilitunnetust,*
- *sünkroonsust,*
- *lava-eetikat.”*

Kui siis näiteks võtta omadus A-ks vormi eksperimentaalsus, siis ei saa me vabatantsu kategoorias hinnata kavade paremust omaduse H, näiteks sünkroonsus, alusel. Sünkroonsus on minu silmis vorm, millest väljapoole just vabatantsu kategoorias võiks otsida ja eksperimenteerida.

Seega, mind huvitab, kuidas hindamiskriteeriumid määravad võistluse laadi ning seeläbi sinna esitatavaid töid. Koolitantsu festivalil on oma vorm, mis aastast aastasse mingis mõttes üsna sarnaseid tantsu ilminguid vormib. Ühe žanri raames on tantsud üsnagi kui ühe vitsaga löödud ning vahel isegi on erinevate žanrite tantsud niivõrd sarnased, et unustad, millist parasjagu vaatad. Minu jaoks ongi ehk kõige olulisem öelda, et tants ei ole ainult see – nii palju on igasuguseid võimalusi, mis kõik võiksid ka Koolitantsu (ja tantsuhuviharidusse laiemalt) integreeruda.

Minu jaoks on taolise võistlusliku külje miinus veel see, et tantsu õpetamine jääb saavutuspõhiseks. Oma kogemusele tuginedes võin öelda, et paljud Koolitantsul osalevad tantsustuudiod ja -koolid on võtnud oma suunitluseks terve hooaja vältel teha tööd just nimelt silmas pidades osalemist sellel, aga ka teistel tantsuvõistlustel. Pöörates erilist tähelepanu sellele, et sealses keskkonnas silma paista ja edukalt esineda. Olen ka kuulnud vastuargumente, väites et see võistluslik pool pole oluline, kuid ometigi kuulen enamasti Koolitantsu järgselt kirumist, et „miks küll see tants sai finaali ja meie oma ei saanud?“. Ma ei arva, et võistlemine üldse ei peaks olema tantsu või kunsti laiemalt osa, kuid leian, et nende võistluste hindamiskriteeriumite edukas täitmine ei tohiks muutuda tantsuõpetuse sisuks.

1.3 Tehnika ja tehnoloogia

Koolitantsul esitatavates tantsudes kasutatakse vahendeid, mis juba eos eeldavad teatud mõju ja reaktsiooni: tantsutehniliselt kõrge tase, haarav muusika, efektsed kostüümid ja silmailu pakkuvad lavalised joonised. Need avalduvad ka hindamiskriteeriumites. Sellised tantsu loomise vahendid on käsitletavad tööriistadena, mis koostoimel loovad tehnika. Mårten Spångberg, Rootsi päritolu koreograaf ja teoreetik, on kirjutanud oma essee „Post-dance, An Advocacy“, et taoline idee tantsutööriistadest on problemaatiline seetõttu, et tööriistal on alati suund, antud funktsioon, mille tulemus on ühel või teisel viisil saavutatav ning seeläbi ka mõõdetav. See tööriistakomplekt opereerib tehnikana samuti edu, saavutuse ja mõõdetavuse valdkonnas. Seega eeldab tehniline lähenemine, et on olemas eelistatud lahendus. (Spångberg 2017, lk 364)

Spångberg pakub, et tehnika asemel võiksime tantsu defineerida tehnoloogia kaudu. Ta peab silmas tehnoloogiat kui protsessi, millega inimesed muudavad ümbritsevat keskkonda. „[...] tehnoloogia on kui võimaluste pundar, millele saab paljudel viisidel soovitud suunda anda. Sel ei ole eesmärki ega sisemist huvi, vaid on pigem, vähemalt algselt, neutraalne võimaluste kogum. Kui tehnika ütleb sulle juba enne, kui sa üldse alustad, mida teha; siis tehnoloogia on ümberpööratud võimalus [...] Mõistes tehnikat viisina midagi täide viia, siis tehnoloogia on võrdsustatav teadmiselega, mis ei ole seotud teostamise küsimusega, vaid hoopis võimalusega käsitleda, edasi arendada, ümber korraldada ja transformeerida (näiteks sedasama teostust).” (samas, lk 365-367)

Oma lõputöös tahtsingi uurida võimalusi tantsu õpetamisele tehnoloogiliselt läheneda. Suure osa minu enda tantsu õppimise teekonnast huvihariduse tasandil oli lähtekohaks ikka tants kui tehnika. Ja tehnika mitte selles mõttes, et oleksin õppinud ainult tehnilisi elemente ja arendanud oma tantsutehnilist taset, vaid ka õpitud improvisatsioonimeetodid ja ise loodud tantsulised kompositsioonid jäid tehnilise mõtlemise tasandile. Nende funktsioon avaldus ikka edukuse ja saavutuse mõõdupuul. Oskamata algselt sõnastada, mis erinevus täpselt mind tantsu kõrghariduse tasandil õppides haaras, sain aru selle muutuse olulisusest. See lõhe minu peas tantsust huvihariduses ja kõrghariduses on nii mõistmatult suureks kärisenud. Nelja aastaga on see rahutus kujunenud kindlaks seisukohaks, mis ajendas mind oma lõputöös just tegelema tantsutehnoloogilise lähenemisega nende kunstihuviliste noortega. Ning viima ka selle protsessi tulemusel valminud mini-etenduse (või Koolitantsu keeles tantsukava) Koolitantsu lavale, võistleva selles küllaltki tehnilises maailmas.

Seda kõike ei teinud ma seepärast, et sellist lähenemist õigemaks peaksin, vaid selleks, et pakkuda vastukaalu seelses maailmas tugevale tendentsile tantsule tehniliselt läheneda. Olgu siinkohal ka märgitud, et antud võrdlus ei iseloomusta tulemeid (tantsukava või etendus), vaid viise nendeni jõuda. Ka tantsutehnoloogilise lähenemisega võib jõuda tulemini, mis sisaldab tantsutehnikat, *show* elemente ja *mainstream* muusikat – millega omakorda tahan öelda, et ükski neist ei ole minu silmis negatiivne märk. Leian ka, et kõiksugused lähenemised tantsule võivad toimida, kui tegu on teadliku valikuga. Tehnoloogiline lähenemisviis aitab aga tantsu kunstina käsitleda, mis oligi minu taotlus.

2. TÖÖPROTSESS

Intensiivse mõttetöö tulemusel hakkasin oma ideed praktikasse viima. Teadsin, et oma töö praktilises osas tahan võtta aega selleks, et leida ja välja töötada võtted ja meetodid koostöös noortega, kellega tööd teen. Ma ei koostanud enne tegutsema hakkamist kindlat tööplaani, kuid teadsin, et tahan edasi anda seda, mida ise kõrghariduse tasandil õppides olen kogunud. Mulle oli kõige olulisem grupp inimesi, kellele läheneda individuaalselt, kellega uurida ja otsida, arutleda ja analüüsida. Minu sihtmärk oli loov ning enesekindel noor inimene.

2.1 Grupi valik

Tantsuõpetaja lõputööd realiseerima hakates seisin valiku ees. Kas pöörduda mõne tantsustuudio poole ja suunata oma pedagoogiline eesmärk juba tantsus tegutsevate noorte tantsuõpetajate laiendamisele; või otsida selline grupp noori, kellele esmast lähemat tutvust tantsuga juba laiemast kontekstist pakkuda. Esimesel juhul oleks kasv toimunud kitsast laiaks, teisel juhul laiast kitsaks. Leidsin, et pedagoogina huvitab mind rohkem soodsa ning viljaka pinnase loomine edasiseks ise arenemiseks.

Nii pöördusingi Silvia Soro, Viljandi Gümnaasiumi teatristuudio juhendaja poole. Arutades võimalust oma lõputööd tema noortega teha, leidsime, et võiksin kaasata teatristuudio I aasta gruppi, st. 10. klassi. Silvia kirjeldab meilivestluses mulle, et: „*Esimesel aastal tegeleme näitleja baastehnikast aimusaamise ja enda "lahti mängimisega". Teemad siis lavaline liikumine ja keha: pinged, energia, ruumitunnetus; hääl ja kõne: hingamine, vaba hääle tekitamine, kõneresonaatorid e kõnelemisviisid, kõnetehnika e diktsioon; mäng: improvisatsioon (action teatri, aga ka teatristsordi ja teiste improsüsteemide ja oma leiutatud harjutuste baasil), etüüdid, lõpuks väikese omaloomingulise lavastuse loomine.*” Selle grupi tööplaani näis enim sisuliselt kokku sobivat minu lõputöö plaaniga. Leidsime ka, et kuna selles

grupis on üle 20 noore, oleks mõistlik see neile valikuna pakkuda, et oleks võimalik töötada väiksema grupiga. Nii kujuneski pärast esimest tutvust ühes Silvia tunnis üks üheksaliikmeline tüdrukute kamp, kes olid huvitatud minuga tantsu avastama. Üks tüdrukutest otsustas pärast esimest kohtumist ikkagi jätkata Silviaga ning hiljem otsustas veel üks tüdruk keskenduda rohkem spordile ning jättis teatristuudio üldse pooleli. Nii jäi neid alles tugev tuumik seitsmest 16-17 aastasest särasilmsest tüdrukust, kellega töötasime koos novembrist aprillini. Me kohtusime kord nädalas kolmapäeviti ning minu suurimaks rõõmuks oli tundide kestuseks neli akadeemilist tundi. See andis võimaluse võtta kõige aega ning kordagi ei tundnud, et peaks kiirustama. Antud grupis ei olnud ükski varasemalt tegelenud tantsuga. Tegu oli enam teatri ja muidu kunstihuviliste noortega.

2.2 Eesmärgid

Minu esmane eesmärk oli rakendada tantsukõrghariduses õpitud meetodeid huvihariduse tasandil. Näha kas ja kuidas toimib tantsu mõtestamine koolinoortega. Vaadates õppeprotsessi uurimuslikuna, kus õppimine toimub vastastikuselt kõikide osapoolte vahel, juhitud sisemisest motivatsioonist ning uudishimust. Eesmärk oli pigem keskenduda teadmisele tantsust (*episteme*), kui tantsuoskuste (*techne*) arendamisele. Ja mis kõige peamiseks, arendada neid oskusi, mis tulevad kasuks väljaspool tantsu diskursust ning on seotud loomingulisusega laiemalt. Näiteks iseseisev mõtlemine, analüüsimine, kujundlik mõtlemine, üldistamine, seostamine, argumenteerimine, aga ka esinemisjulgeus, enese ja ümbritseva mõtestamine, kogetu kandmine keelde, pilti, liikumisse jne. Tahtsin inspireerida noori olema loovad ja julged mõtlejad. Eesmärk oli ka koostöös grupiga luua etenduslik vorm läbitud protsessi põhjal, millega astuda üles Koolitantsu festivalil.

2.3 Meetodid

Minu põhimõtteline valik oli töötada väikese grupiga, et saaksin rakendada individuaalset lähenemist ning luua noortega isiklik kontakt. Tahtsin, et meie tutvus ei piirduks nimede teadmise ja mõne silmapaistvama tundmisega. Minu jaoks oli oluline teada igaühe lugu, mida nad elust arvavad ning mida oluliseks peavad. Et lisaks avalikule saaksin kogeda ka kasvõi natuke nende peidetud poolt. Minu arvates on taoline isiklikkus tähtis

selleks, et saaksin algatada neis isetegevust. Viimasest rääkis juba esimese Eesti aegne pedagoog ja kooliuuendusliikumisjuht Johannes Käis: „Isetegevus on see jõud, mis äratab õpilastes sügavamad huvi, toob rõõmu õpetusest ja annab rahuldust õppimisest.” (Käis 1992, lk 19) Just sellepärast ongi ka minu jaoks oluline suhtuda uudishimuga noortesse, kellega tööd teen, et teaksin igatühe puhul rõhuda just neile kohtadele, mis neid nii-öelda käima lükkavad.

Meie protsessis oli oluline osa mängul ja improvisatsioonil. Enamasti läksin ma tundi paari-kolme improvisatsioonilise ülesandega, mida meil oli aega avastada. Mõni kord, kui olin tundi ette valmistades hoogu sattunud, siis jätsin käigu pealt mõned ülesanded ära. Juhtus ka selliseid olukordi, kus üldse ettevalmistatud plaani kõrvale heitsime ja millegagi, mis tunni alguse vestlusest üles tuli, tegelema hakkasime. Enamasti oli tegu ülesannetega, kus olid kaasatud ruumis liikumine, kehaline liikumine ja sõna/hääli. Mängisime ka grupi dünaamikaga, üksi – kahekesi – kõik koos jne. Ülesannete rõhk oli mängulisusel, et ei tekiks krampi esinemisest või heast sooritusest. Käis on oma teoorias mängust kirjutanud nõnda: „Puhtal kujul kasutatakse tegevust kasvatusvahendina mängudes: mängul puudub eesmärk väljaspool mängutegevust, mängu tähtsus ja huvi on tegevuses endas, mitte mängutulemustes.” (Käis 1992, lk 20) Minu arvates on mäng hea vahend seetõttu, et selles säilib spontaansus ja vaba eneseväljendus, loomingulisus avaldub oma kõige loomulikumas olekus. Usun, et just see aitas meil grupina teha täitsa totraid asju üle mõtlemata ning seetõttu saime ka koos alati naerda. Muidugi ilmnes ka lugematul arvul geniaalseid leide ning hetki, mil kõik jooksis imeliselt omavahel kokku nii, et omandas kunstilise väärtuse.

Improvisatsiooniliste mängude kõrval tegime ka mitmesuguseid loovülesandeid, mille eesmärgiks oli läbi käia loominguline protsess. Olenevalt ülesandest tuli teha tööd mingi materjaliga (mõte, tekst, video, pilt), läbi juhenduste luua kompositsiooniline vorm, mida siis hiljem saaks grupiga või üksi-kahekesi esitada. Need vormid ei olnud tantsukesksed, pigem etendus kunstide ülesed. Enamasti olid need küll liikumisele orienteeritud, kuid kasutasime näiteks ka kirja ja kõne vormi. Suuresti tugines see osa meie töös mõtte ülekandmisele erinevatesse väljendusviisidesse. Näiteks ühes tunnis tegime tööd ühe õpilase enda kirjutatud luuletusega. Tegemine oli kolmesalmilise armastusluuletusega. Jaotasin grupi kolmeks, iga grupp sai ühe salmi. Igal grupil tuli leida pilt, mis illustreeriks neile antud salmi. Saime kokku kolm pilti, mis tuli neil ühise grupina oma kehasse üle kanda, ruumilise skulptuurina. Siis nad panid need skulptuurid, jättes kõrvale luuletuse, enda jaoks loogilisse järjekorda, tegid üleminekud ühest skulptuurist teise. Nii valmiski etenduslik tervik, liikumispõhine vorm. Nende loovülesannete läbiviimisel mängis ka olulist rolli esinemine ja vaatamine, ning hiljem ka analüüs.

Meie tundide kõige läbivamaks ja minu silmis kandvamaks jooneks oli arutelu ja analüüs. Ma arvan, et kui ajaliselt vaadelda meie protsessi, siis rääkimisele kulus kuskil 1/3 ajast. Me rääkisime, arutasime ja analüüsisime erinevatel teemadel. Põhiliselt võib teemad kategoriseerida kahte rühma: mina ja tants. Kes ma selline olen? Mis see tants on? Esimesel tunnil lükkasin mõtted käima tantsuajaloo lühikursusega. Tean ise ja ütlesin neilegi, et igasugune tantsuajaloo käsitus ja eriti lühivorm sellest on meelevaldne kokkuvõte. Keskendusin lavalisele tantsule, alustades Louis XIV aegsest Jean Baptiste Lully'st ja lõpetades kaasaegse tantsu erinevate suundadega. Kutsusin sümboliseks seda rännakut „inimese võitluseks gravitatsiooniga”. Samuti esimesel tunnil palusin neil kohe endi kohta rääkida. Oli analüüse, mida palusin teha kirjalikult, oli arutelusid, mis toimusid vabas vormis kõneledes. Jätsin neile mõnikord ka koduseid töid, mõttelisi ja kirjalikke. Erinevates protsessi etappides tegime ka vahekokkuvõtteid.

2.4 Teoreetiline raamistik

Minu lõputöö mõtet ning meetodite valikut raamistab sobivalt haridustantsu (*educational dance*) teooria. Põhjaliku teemakäsitluse leiab raamatust „*Teaching Dance as Art in Education*”. See raamat räägib küll tantsuõppest üldhariduskoolis, aga oluline mõte minu jaoks on just see, et tantsuõpe paigutatakse kunstiainete, mitte kehalise kasvatusena alla. Autor kirjeldab Ameerika Ühendriikide õppekava, mis koosneb viiest võrdväärsest ning olulisest ainetevaldkonnast: keel, matemaatika, loodusteadused, sotsiaalteadused ja kunst. (McCutchen 2006, lk 4) Eesti Vabariigis kuulub õppekavasse kaheksa osa: keel ja kirjandus, võõrkeeled, matemaatika, loodusained, sotsiaalsed, kunstiained, tehnoloogia ja kehaline kasvatus. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011) Autor paigutab Ameerika süsteemis tantsuõppe kunsti valdkonda, Eestis justkui ähmaselt on tantsuline liikumine kehalise kasvatusena aine osa. Põhimõtteline erinevus on tantsukäsitluses, ühelt poolt tants on kunst, teisalt on ta füüsilise arendamine.

Haridustants on Eesti kontekstis võõras termin ning tantsuõppest üldhariduskoolis rääkida on hetkel vaid illusana näiv unistus (eriti mõeldes tantsu kui kunsti õpet). Kohandaksin selle teooria tantsutreeningu ning tantsuhariduse konteksti huvihariduse tasandil. Eestis on populaarseks muutunud nimetada tantsustuudiod tantsukoolideks. Minu loogika kohaselt võiks vaadelda tantsustuudios toimuvat tantsutreeninguks ning tantsukoolis võiks pakkuda tantsuharidust. Eelmainitud raamatus on tantsustuudiote (*private dance studio*) ja

haridustantsu (*educational dance*) tegevust võrdlevalt kirjeldatud järgmiselt: „Tantsustuudiod rõhuvad tehnikale ja esinemisele. Enamus stuudiate tunnid on tegevuspõhised. Haridustants on aga kõikehõlmav. Selles tähtsustatakse komponeerimist, tantsutehnika õppimist ning esinemist, aga ka teadlikkust ning mõistmist tantsust tema erinevates aspektides.” (McCutchen 2006, lk 7) Oma kogemuse põhjal tahaksin öelda, et paljud Eestis tegutsevad tantsukoolid on siiski sisuliselt enam tantsustuudiod, kus tantsuõppele lähenetakse tehniliselt nii, et neis toimuvat võiks nimetada tantsutreeninguks. Leian, et tantsu kui kunsti tehnoloogilisel viisil õpetades võiks tantsukooli nime all pakkuda tantsuharidust, mis sisuliselt haakuks enam kunstiharidusega. Mis sellisel juhul pakuks baasi tantsukõrgharidusele ning seoks ühtseks tervikuks tantsuhuvihariduse ning tantsukunsti maailmad.

Õpilased võiksid McCutcheni sõnul kunstihariduses õpiväljunditena:

- luua ja esitada kunsti,
- mõista kunsti rolli ning olulisust kultuuris ja ajaloos,
- tajuda ja mõista kunsti omadusi,
- anda kunstile põhjendatud hinnanguid ning mõista nende hinnangute aluseid.

(samas, lk 4)

Tantsuharidus võiks sellisel juhul lisaks tantsijana arenemisele panna rõhku õpilase loomingu- ja arengule, ärgitada teda mõtlema tantsust nii ajaloolises kui tänapäevases kultuurilises kontekstis. Tantsu kunstina käsitledes aidata ka mõista kunsti oma mitmetahulistes omadustes ning tantsukunsti hinnanguliselt analüüsida, puudutades ka kunsti defineerimise ja hindamise aluseid. Tantsuharidus ei peaks kaduma ära tantsutegevuslikku õppesse. „Reflektiivne ning kriitiline mõtlemine on samavõrd põhilised oskused, mida läbi tantsuõppe arendada, kui oskus tantsida.” (samas, lk 4)

3. VÄLJUND

Minu lõputööl oli kaks üsna konkreetset väljundit. Esiteks lõime me protsessi baasil mini-etenduse, millega astusime üles Koolitantsu festivalil (vt lisa 1) ning noortega läbiviidud kirjalik mõttetöö (vt lisa 2). Millest esimene täidab õpiväljundite tervikus loomeprotsessi läbi käimist: loomine, esinemine ja analüüs/refleksioon. Teine väljendab noorte tantsu mõtestavat külge läbi juhendatud küsimuste. Kindlasti on protsessil väljund noortele, millest mina teadlikuks ei saa ning samuti on ka väljundiks minule väga väärtuslik kogemus õpetajana.

3.1 Osalemine Koolitantsul

Koolitantsu jaoks lõime koostöös mini-etenduse nimega „Universumi tuhud”. Me võtsime algtekstiks ja inspiratsiooniks Kaia Beilmanni, Doris Kareva ja Rein Raua luuletused. Me töötasime gruppides nende luuletustega ning tuletasime kehalisi-liikumuslikke-häälelisi väljendusi luuletustes ilmnenuid sümbolitest, tunnetest ning mõtetest. Näiteks Doris Kareva luuletuses read „Universumi tuhud panevad kisendama viimase piirini” tõid meie lavastusse karje. Nendest väljendustest lõime etendusliku terviku, mida jäi heliliselt saatma otse akside vahelt peale loetud luuletused. Liikumine ja tekst täiendasid teineteist, ilma et oleksid jäänud teineteise kommentaariks, või et üks oleks teisest üle. Jätsime mõlema vastu võtmiseks parajalt aega ja ruumi. Tervikuna saab meie lavastust näha videost (vt lisa 1).

Meie teos valmis kahe nädala jooksul enne Viljandi maakondlikku vooru veebruaris. Tegemist oli küllaltki minimalistliku, kuid kontseptuaalse tükiga. Koolitantsu eelõhtul tabas mind ärevus mõttest, et reaalselt sellise „kavaga” välja lähemegi. Mõtlesin sellele, kuidas see ilmselt teistest etteastetest erineb. Mõtlesin ka, et enamus teiste tantsude kallal on kaua ja palju tööd tehtud, sammud selgeks õpitud ja muusikasse lihvitud, meenutades kuidas omal ajal Koolitantsuks valmistumine käis. Kuid ka meie olime kõvasti tööd teinud, võib-olla mitte selle konkreetse tüki kallal, kuid kaudselt selle tarvis kindlasti. Tundsin rõõmu äratundmisest,

et töötegemist ei ole ainult üht sorti ning selle väärtust ei saa ainult higitplekkides mõõta. Kujutasin vaimusilmas ette, kuidas reageerib festivalil osalejatest publik ning mida ütleb hiljem tagasisidel žürii.

Meenutades Koolitantsu päeva sellest ajast, kui ise võistlesin, siis see päev kubises traditsioonidest. Lisaks esinemisele ja teiste tantsude vaatamisele käis selle päeva juurde alati lavaproov, soengute tegemine, meikimine, kostüümide vahetamine, soojaks tegemine, kiire-kiire-kiire ja pinge-pinge-pinge. Elades praegu tugevalt läbi eituse faasi oma mõtlemises, tundsin suurt naudingut sellest, et me koos oma grupiga nüüd Sakala ruumides valmistudes saime rahulikult asju läbi rääkida ning pinge üleskrvivimise asemel hoopis meditatiivselt olemist keskendada. Seda võimaldas meil otsus kostüümide asemel oma tavaliste riietega lavale minna. Oluline polnud mingi konkreetne soeng ega meik. Ka keha füüsiline soojendamine polnud niivõrd vajalik, pigem pidasime oluliseks seisundilist valmisolekut. Keegi tüdrukute tuttav oli veel nende käest küsinud, et millal nad end valmis hakkavad panema.

Etteaste ajal olin mina rõdul valguspuldi juures, teadupärast on seal ka Koolitantsul osalejad, kes teineteisele kaasa saavad elada. Vahetu reaktsioon teistelt lastelt-noortelt oli segadus. Kuna neil puudus viide, kokkupuutepunkt tantsuga sellisel kujul, oli tajuda võõristust ning naeruvääristust. Publikus olnud Kultuuriakadeemia tantsukunsti vilistlased aga tulid mind tänama ja ütlesid, et neile väga meeldis. Edasisaajate väljakuulutamise ajaks olin parajalt närvis, ega teadnud, mida oodata. „Universumi tuhud” kuulutati edasipääsejaks. Saalist oli taas tajuda mõistmatust. Meie lavastusele peale lugenud Carl, kes istus ka väljakuulutamiste ajal üleval rõdul, ütles mulle hiljem, et tantsijad tema ümber olid nagu puuga pähe saanud, kui meie nimi välja kuulutati. Žürii tagasiside oli äärmiselt positiivne. Nemad samuti tänasid mind ilusa etteaste eest. Öeldi, et see haaras nii sisse, et unustati märkmeid teha. Tänaati sellise teistsugususe toomise eest Koolitantsu konteksti. Kiideti tekstikasutust ning tüki sügavust. Väljendati ka raskust järgmist tantsu vaadata, sest see tükk oleks vajanud väikest pausi seedimiseks. Igal juhul ootaski meid siis aprillis ees Koolitantsu finaalkontsert Paides, kuhu ühise väljasõiduna saime minna. Tegu oli meie jaoks väga tore päevaga ning kokkuvõtvalt võib öelda, et ülesastumine Koolitantsul oli igati edukas projekt. Et selline tantsu formaat üldse Koolitantsul esindatud oli, aga et see ka finaali jõudis, täidab igati minu püstitatud eesmärgi.

3.2 Julged mõtlejad

Kuivõrd Koolitantsul osalemine oma terviklikus loomeprotsessis oli üks minu eesmärkidest, siis püsivamaks ja väärtuslikumaks õpiväljundiks pean nende noorte mõttelist arengut. Nende kui loovate ja mõtleivate inimeste enesekindlust julgelt omi mõtteid mõelda, neid väljendada ning kunstis eksperimenteerida. Selle kõige ilmekamaks „kontrolliks” kujunes ühe terviktunnina läbiviidud kirjalik analüüs. Küsisin neilt küsimusi, mis mind enne lõputööga alustamist, aga ka selle käigus tegutsema ärgitasid. Nende vastused on koondatud lissasse nr. 2. Palusin võrdlevalt tuua omadusi treener-õpetaja ning huviharidus-tantsukunst lahtrites. Küsisin küsimusi nagu: „Kas tants on kunst või sport?”, „Mis on kunst?”, „Kas kunstis saab võistelda?”, „Mis on tants?” ning „Mis on ühist kunstil ja teadusel?”. Ma ei olnud kordagi meie tööprotsessis neile õpetajalikult öelnud, mis minu arvates nende küsimuste vastused on. Muidugi kumas minu tegutsemises ja kõnes minu nägemus, kuid mind just huvitas, kuidas nende mõtte neis küsimustes on kujunenud. Mulle suureks rõõmuks kirjutavad nad nagu tõeliselt mõtestavad noored inimesed, ning mulle päris suureks üllatuseks on minu mõtteviis paljuski neile üle kandunud või neis juba algselt sarnane. Paljud küsimuste vastused on lausa justkui minu mõtete edasiarendused. Mis õpiväljundina mulle kinnistab tõdemust, et ma ei ole õpetajana see, kes teab, kuidas asjad käivad, vaid et õppimine toimub vastassuunaliselt. Sellel kirjatööl oli ka reflektiivne küsimus, lause lõpetamine: „Siin tundides olen õppinud...” See andis noorele võimaluse analüüsida nii protsessi, kui ennast selles. Nendest vastustest oli rõõm lugeda enesetunnetuslikke tõdemusi, uusi tähenduslikke teadmisi tantsust ning minu eesmärkides välja toodud õpiväljundeid: julgus eneseväljendusele, enesele kindlaks jäämine jne.

3.3 Mina õpetajana

Olen tänulik, et oma tantsuõpetaja lõputöös sain õpetada ideaal-olukorras, kus sain ise valida grupi, eesmärgid, töömeetodid ja tingimused. Tundsin, et see vabadus realiseeris tõeliselt minu õpetaja potentsiaali. Varasemas õpetamiskogemuses ilmnenu nõrkus – leebus ja lödvem distsipliinitaju – pöördus sellekordses kogemuses positiivseks. Ja seda just selles valguses, et töötades grupi isemõtleivate noortega, tuleb mõista anda, et antud vabadusega kaasneb vastutus ühise töö viljakusest. Mulle näis, et see toimis ning grupisisene töö laabus alati orgaaniliselt. Mul puudub kontrollivajadus õpetamisolukorras ning olen seda meelt, et

õppimine ei pea olema läbinisti tõsine ning toimuma vaikuses. Näen muidugi ette ka õpetamisolukordi, kus see ei ole nii lihtne, kuid usun, et minu intuiitvne lähenemine aitab mind alati. Pigem on õpilaste rahutus mulle märgiks, et oleks aeg taktikat vahetada.

Õpetajana kogesin selles protsessis tugevamalt kui kunagi varem oma suurt mõjuvõimu noorte üle, kellega tööd teen. Üheks põhjuseks võib olla isiklik lähenemine ning võrdlemisi aus ja otsene suhtlus. Tunnen, et õpetajana ühendasin sellise eakaaslasliku mõjutaja ning austusväärse eeskuju rollid. Ka õpetajana võtsin üle justkui vanema õe rolli, mida oma isiklikus elus väga tähtsaks pean. Mõistan, et võim võib pähe hakata ning teatud liiki oht seal on, kuid eriliselt ma selle pärast ei muretse. Pigem tunnen selle mõjuvõimu tõttu kõrgendatud vastutustunnet nende noorte suhtes. Selline roll on ka enesele reflektiivselt mõjus: milline on minu *mina*, mida noorsoole eeskujuks pakkuda? Ühelt poolt, milline ma olen, ning teiselt poolt, milline ma tegelikult olla tahan.

Pärast lõpetamist astun „päris” maailma ning küsimus edasise osas on aktuaalne. Kas ma hakkan tantsuõpetajaks, vabakutseliseks tantsukunstnikuks või lähen üldse teist teed? Tantsuõpetaja lõputöö kogemuse baasilt tunnen indu õpetamisega edasi tegeleda. Ma tunnen, et minus on palju, mida edasi anda ja jagada. Küll aga ei näe ma praegu ennast minemas tagasi puhtalt tantsutehnilisse maailma. Tunnen eneses eriti tugevalt eitust selles seisukohas, et ma ei kavatse hakata ainult Koolitantsu kavasid vorpima. Ma ei taha õpetajana oma õpetuse sisuks teha võistluskavade õppimist ning meisterlikku esitamist ega ergutada võistlushimu. Tahaksin oma õpetuses liita tehnilise ja tehnoloogilise, et minu õpilased tunnetaksid oma keha, oskaksid tantsida, aga ka tajusid konteksti ning oskaksid kaasa mõelda ja rääkida kunstikonteksti kuuluvatel teemadel. Kogu see lugu ei välista Koolitantsul osalemist, kuid loodan ka edaspidi neid „tantsukavasid” koostöös oma õpilastega lavastada.

KOKKUVÕTE

Käesolev lõputöö kirjeldab miks ja kuidas mina koos Viljandi Gümnaasiumi teatrigrupiga tantsu kui kunsti õppisime. Tõsi, tegemist on tantsuõpetaja lõputööga, kuid oma häälestusest ning meetoditest tulenevalt olin ma küll õpetaja rollis, kuid ei tegelenud õpetamisega. Pigem tajusin kogu protsessi vältel vastassuunalist õppimist ning koos uurimist. Mul oli enne tundidega alustamist probleem: miks näivad tants huvihariduse ning tants kõrghariduse tasandil teineteisest nii eemale vaatavat? Ma otsisin probleemile lahendust, teadmata kuidas seda leida. Kogu tööprotsess oli koos noortega avastamine, minu valitud meetodid kujunesid nende pealt.

Olen enese mõtlemises mõnda aega olnud tugevas eituse faasis. Ma ei arva, et tants on sport, ega taha õpetada tantsu treeninguna; ma ei taha olla tantsutreener. Defineerin oma tegevust ja mõtteviisi paljuski läbi eituse. Küll aga jõudsin oma lõputööd kirjutades mind rahuldavate jaatusteni. Tants on kunst; ning näen end tantsuõpetajana tantsu(huvi)hariduses tantsu kui kunsti õpetamas. Jaatan tantsu kui kunsti, tantsu kui tehnoloogiat, õppimist kui isetegevust. Olen tantsuõpetaja, mitte treener! Leidsin küll endas jaatava poole, kuid eituse ei ole lakanud eksisteerimast ning paratamatult vaatan end ümbritsevat suuresti läbi eituse filtri. Leian, et kaasaegses kunstis on palju ironiat, mis on ka teatud sorti eituse väljendus. Kasvav laps ei saa mingi eani ironiast aru, sest ta võtab seda sõna-sõnalt. Mulle näib, et tantsul huvihariduse tasandil võib-olla ei ole kokkupuudet ironiaga kunstilises kontekstis, mistõttu kaasaegset tantsukunsti mõista on keeruline. Kuna tantsuline külg on tantsu(huvi)hariduses juba piisavalt esindatud, võiks kaasata rohkem ka kunstiõppelist lähenemist, et dialoog nende kahe maailma vahel saaks tekkida.

KASUTATUD ALLIKAD

Käis, J. 1992. Isetegevus ja individuaalne tööviis. Tallinn: Koolibri.

McCutchen, Brenda Pugh. 2006. Teaching Dance as Art in Education. Champaign, IL: Human Kinetics.

Põhikooli riiklik õppekava. (06.01.2011) *Riigi Teataja I*. Kasutatud 21.05.2018.

Spångberg, M. 2017. Post-dance, an Advocacy. – Post-dance. Stockholm: MDT, lk 349–393.

Volt, M. 2006. Esteetikast. Tallinn: Sirp.

LISAD

Lisa 1. „Universumi tuhud” video

Link videole meediasaidil Youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=FmEE3AvGMbk&feature=youtu.be>

Kasutatud luuletused:

Kaia Beilmann (Värske Rõhk number 48/talv 2016, lk 63, 65 ja 67)

Doris Kareva (kogumikust "Olematuse aiad" lk 9 ja 51)

Rein Raud (kogumikust "Lumme mattunud" lk 52)

Lisa 2. Koondtekst õpilaste kirjutamisülesandest.

HUVIHARIDUS	TANTSUKUNST
Vaba aja veetmine	Küsimuste esitamine
Huvist tulenev haridus	Katsetamine
Oskuste omandamine	Mõtestamine
Antud valla teadmiste suurendamine	Süvenemine
See mis meeldib ja mis sind huvitab	Liikumiskunst
	Kõige mitmekülgsem kunstiliik
	Etendus, show
	Muusika
	Omalooming
	Oskus liikuda ja end liigutada
	Enda väljendamisoskus
	Enda tunnetamine/tundmine
	Kohalolu

TREENER	ÕPETAJA
Saavutuslik	Teadmine
Füüsis	Innustab ise uurima
Tulemuspõhine	Huvi tekitamine
Parimate võtete näitamine	Kasvatus eluks
Annab nõu, kuidas saab paremini	Tegeleb pigem mõtteliste asjadega
Kindel eesmärk-siht, kus on nõ finish teada	Annab edasi tarkust
Aitab sul end tõestada	Eesmärk ei ole kindel, sest inimene õpib kogu elu
	Aitab sul ennast leida ning täiendada
	Ei tambi maha sinu oskuseid ja eripärasid

Kas tants on sport või kunst?

- Tants spordina on võimlemine. Tants on kunst, mis võib kasutada füüsilisi parameetreid oma kasuks, aga ta ei ole tühjalpas füüsiline sooritus!

- Sport, sest peab treenima, tegeletakse liikumisega. Kunst, sest vaja on loomingulisust.
- Kunst, sest kõik on kunst meie ümber.
- 10% sport, 90% kunst. Sport ainult seepärast, et oled kehaliselt aktiivne.
- Oleneb enese perspektiivist.
- Kunst, sest selle taga on palju loovust, vabadust ja mõtlemist. Tants on sügav ja erinäoline kunst.

Mis on kunst?

- Mitte eesmärk, vaid teekond. Subjektiivne, aalooliline, ootamatu.
- (joonistatud inimfiguur) – on kunst.
(joonistatud maakeru) – on kunst.
Elu on kunst. Kõik on kunst. Igaüks on kunst. SINA OLED KUNST. MINA OLEN KUNST. KUNST ON SÕNA – k+u+n+s+t
- Kunst on eneseväljendusoskus läbi loovate tegevuste. See on enese sisse vaatamine ning leitu jagamine.
- Hullud loomeinimesed näevad kunsti igalpool.
- Kunst on nagu vabadus.
- Kunst on millelegi ilusale vormi või kuju andmine. Kunst on miski, mis edastab vaatatajale, kuulatajale vms sõnumit. Kunst on kõik, mis meid ümbritseb, kui suudame neist sõnumi välja lugeda.

Kas kunstis saab võistelda?

- Võistlus kujutab endast objektiivsete parameetrite paremiku sätimist. Kunst on aga isikust lähtuv, tema olemus peitub subjektiivsuses.
- Kunstis valitakse, mis on kohtunike arvates parim.
- Mingi konkreetne kunstiteos on kas halb või hea – lihtne.
- Kunst tuleb inimese enda seest, me kõik mõistame seda erinevalt ning väljendame seda seetõttu erinevalt. Kuidas me saaksime siis võistleva panna inimeste erinevuse?
- Ei saa. punkt.
Ilu on vaatataja silmades.
- Kunsti ei saa hinnata juba ainuüksi seetõttu, et igaüks näeb seda väga erinevalt. Omavahel ei saa otseselt võistelda, kuid kui sa oled oma soorituse või teoga rahul, siis juba oledki võitja!

Mis on tants?

- Sa pead mõtlema, et sa tantsid, muidu see ei ole tants. Kui sa ütled, et see on tants, siis ei saa keegi vastu vaielda.
- Oma keha kasutamine loomingulises võtmes. Pole tarvis muusikat või mingeid helisid. Vaja on ennast ja oma keha, ning need kaks omavahel liita üheks tervikuks. (mind-body)
- Tants on enda ja teiste tunnetamine ruumis. Tants on loovus. Tants on enda vabastamine. Tants on inimese sisemise mina peegeldus.
- Kui nüüd defineerida, siis seda oleks raske teha, sest kõigi jaoks on tants individuaalne asi.
- Kehaline eneseväljendusstiil. Kõigil on tantsust ENDA visuaalne pilt. Tants on KUNSTI tegemine.
- Tants on tunne, mis sind iseloomustab. Tants on olek. Tants on kasvõi hetkeline liikumine.

Mis on ühist kunstil ja teadusel?

- Et kõik on üks suur eksperiment ja et tõde ei saa kunagi teada.
- Mõlemat saab arendada ja edasi viia.
- Mõlemad nad loovad iga päev midagi uut ja väärtuslikku, mõlemad nad edastavad mingit sõnumit, mida saab 100 erinevat moodi tõlgendada.

Siin tundides olen õppinud...

- Tants ei pea olema seotud muusikaga. See on ka ilma selleta tervik. Õppisin palju enda kohta, mis meeldib, mis mitte, kes olen tantsides ning sain juurde ka julgust „veiderdada:).” Ei tohi lasta teiste arvamusel ennast mõjutada. Tuleb jääda kindlaks iseendale ning armastada seda, mida teed.
- Õppisin seda, et tants ei ole lihtsalt, et kõik teevad nüüd korraga üht sama liigutust.
- Et ka väga lihtsate harjutustega saab korda saata midagi suurt.
- Ennast teisiti väljendama. Saanud tõestust, et tants ei ole ainult hip-hop.
- Sain teada, et ma ei oska karjuda. Tähelepanu kaob suhteliselt ruttu. Sain teada, et mul inspiratsiooni napib ja improviseerida ma eriti ei oska. Mulle meeldivad väga kõik harjutused ja mängud, mis me teeme.

- Vaimseid teadmisi on keeruline sõnastada. Ma olen saanud hunniku enesekindlust, julgust, väljendusoskust ning kindlasti on laienenud ka mu silmaring. Suhtun teisiti vabatantsu ning kaasaegsesse kunsti.
- Seda, et teistsugune, omapärane olla on ikkagi päris vinge. Ja et Kultuuriakadeemia on ka üks lahe koht. Ma arvan, et õppisin ka enda kohta. Kinnistasin seda, et mulle ikka haigelt meeldivad veidrad asjad ja ettevõtmised ning et keegi teine peale minu ei saa mind ennast paremini tundma panna. AA JAA seda ka, et ma õppisin olema tõsine!!!

see on saavutus

kunst on väga tõsine

SUMMARY

This thesis describes why and how I together with the theatre group from Viljandi Gymnasium learned dance as art. It is true, that this is a dance teacher thesis, but due to my tuning and methods, I was in the role of a teacher but I really was not teaching. I rather felt throughout this whole process that learning happened both ways. Before starting with classes I had a question in my mind: how come do dance in an after-school program and dance in higher education seem to look so far away from each other? I was looking for an answer to this question not knowing where to find it. The whole work process consisted of us exploring together. My methods shaped from working with them.

I have been in a strong phase of negation for quite some while in my thinking. I don't think that dance is sport neither I want to teach dance as a training. I don't want to be a dance trainer. I define a lot of what I do through negation. But while writing my thesis I did come to some satisfying affirmations. Dance is an art; and I see myself teaching dance as art as a dance teacher. I affirm dance as art, dance as technology, learning as self-work. I am a dance teacher, not a trainer! I did find an affirming side in myself but negation has not gone away entirely. Inevitably I look at my surroundings through the lens of negation as well. I find a lot of irony in contemporary art which is also a sort of expression of negation. Children don't understand irony up until some age because they take it literally. It seems to me that dance in an after-school program may not have a point of reference to irony in an artistic context which is why it may be difficult to understand contemporary art. Since the dancing side is well enough represented we should involve more of the art education approach. So that a dialogue between these two worlds could emerge.

Lihthtsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Elise Laius, 23.06.1994

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihthtsentsi) enda loodud teose „Sellest, kuidas me gümnaasiumi teatrigrupiga tantsu kui kunsti õppisime”, mille juhendaja on Tiina Mölder.

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihthtsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 21.05.2018